

**VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS**

**2017 M.
KVIEČIŲ DERLIAUS
KOKYBĖS TYRIMAS**

**Vilnius,
2018**

TURINYS

Įvadas	3
I. Geografinis pasiskirstymas	4
II. Ūkių dydis	6
III. Kviečių veislės	7
IV. Kokybės rodikliai	8
4.1. Hektolitro masė	8
4.2. Glitimo kiekis	8
4.3. Baltymų kiekis	9
4.4. Baltymų ir glitimo kiekių santykis	9
4.5. Kritimo skaičius	10
V. Kviečių klasės	11
VI. Kokybės rodiklių neatitiktys	12
VII. Vidutiniai kokybės rodikliai	13

ĮVADAS

Aštuntus metus, Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Tarnyba), organizavo kasmetinius javų derliaus kokybės tyrimus. Tyrimams pasirinkti tirti žieminiai ir vasariniai kviečiai, ir jų kokybės rodiklius nustatė Tarnybos Augalininkystės produktų kokybės tyrimų laboratorija (skyrius).

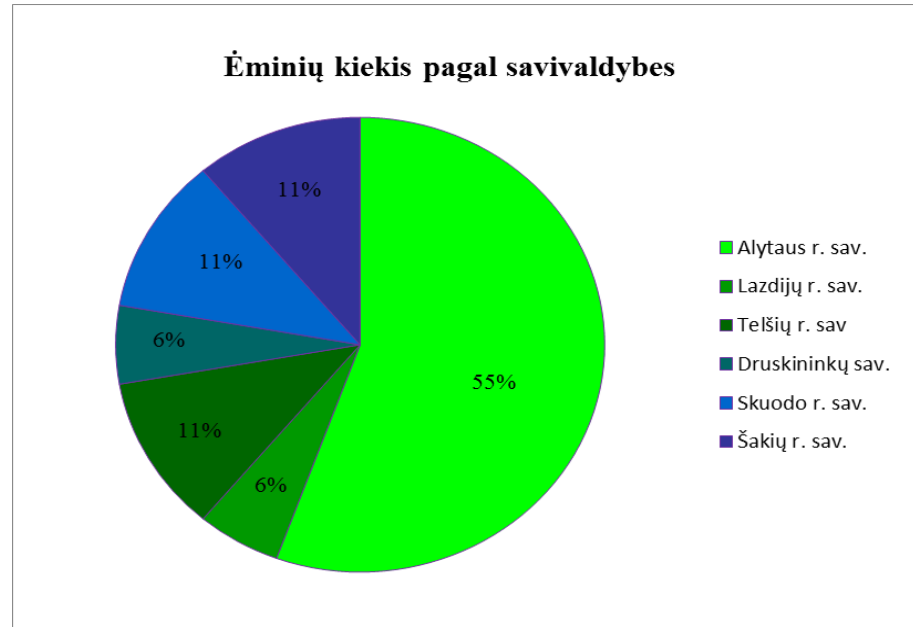
Javų derlingumui ir kokybei, didžiausią įtaką turėjo meteorologinės sąlygos. Vėlyvas pavasaris ir lietinga vasara lėmė tai, kad buvo sudėtinga laiku nuimti derlių, didelis drėgmės kiekis įtakojo grūdų kokybę. Pagal ūkininkų pateiktus duomenis jų prognozuotas vidutinis kviečių derlingumas – 6,4 t/ha, faktinis – 6,2 t/ha.

Šiais metais atlikus kokybės tyrimus pastebėta, kad ėminių aukštas kritimo skaičiaus, didesnis baltymų kiekis, tačiau prastesni glitimo kiekio rezultatai.

Kviečių derliaus kokybės tyrimų ėminiai paimti nuo 2017 m. rugsėjo 6 d. iki 2017 m. lapkričio 21 d.

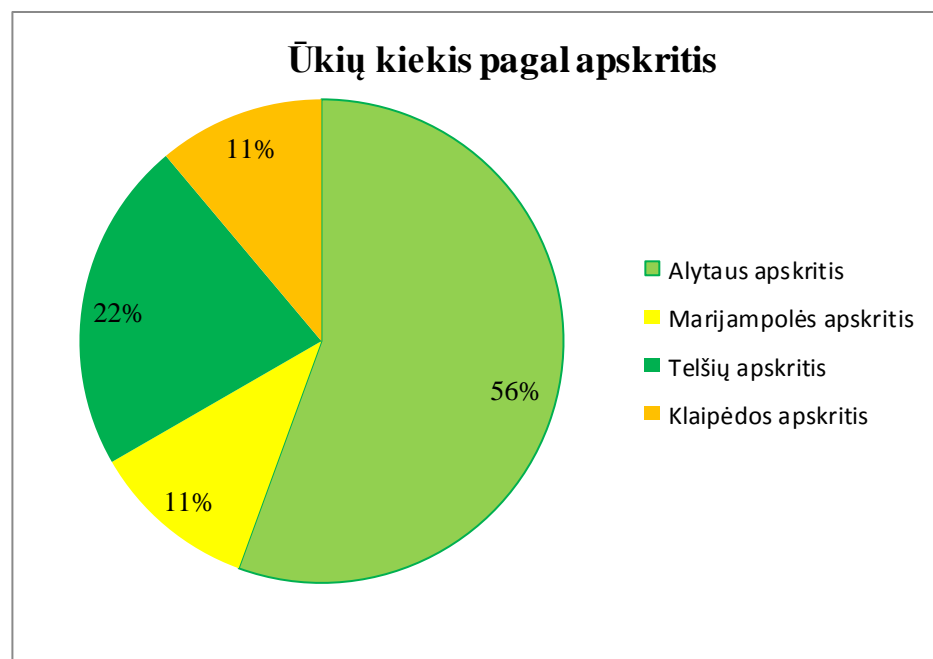
I. GEOGRAFINIS PASISKIRSTYMAS

2017 m. kviečių derliaus kokybės tyrime nemokamai sutiko dalyvauti 9 ūkio subjektai iš 6 savivaldybių (1 pav.). Didžioji dalis ėminių (55%) buvo paimta Alytaus r. sav. esančiuose ūkiuose.

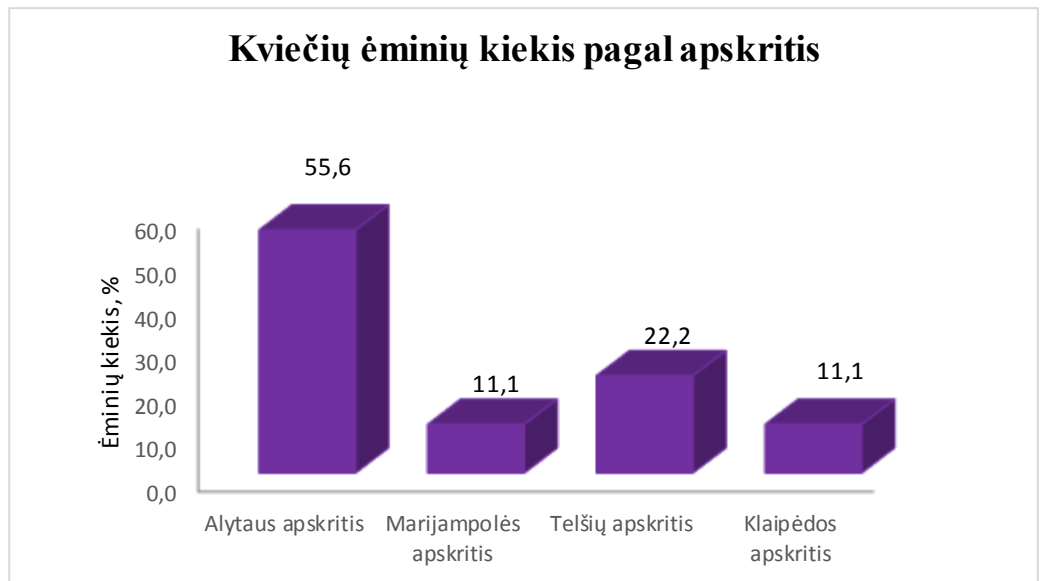

1 pav.

Pagal apskritis, daugiausia kviečių ėminių paimta ūkiuose Alytaus apskrityje (2 pav. 3 pav.). Šioje apskrityje paimta daugiau grūdų ėminių, kadangi buvo atsižvelgta į ūkyje auginamas kviečių veisles, kviečių kūlimo datą, kitas javų rūšis ir t.t. Dėl šių priežasčių kai kuriuose ūkiuose paimta po keletą ėminių.

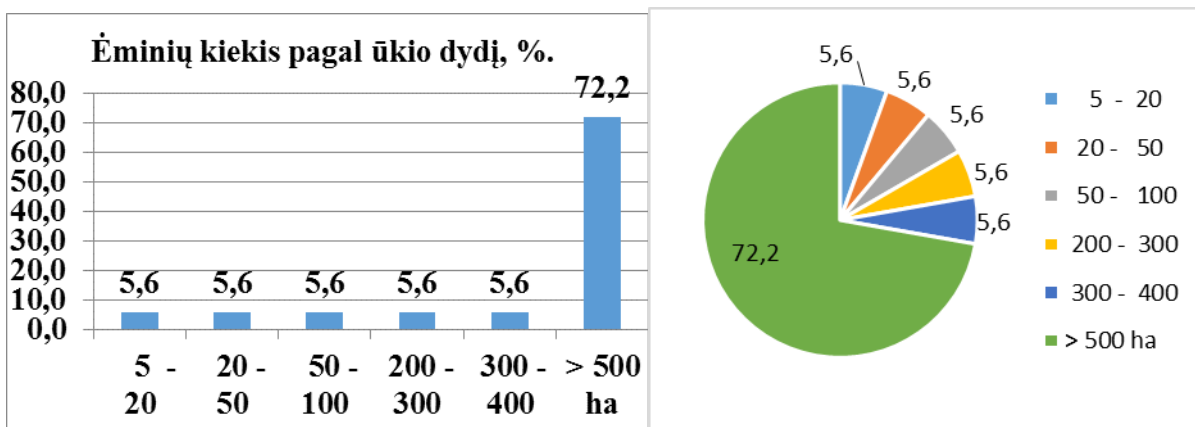
Pav. 2

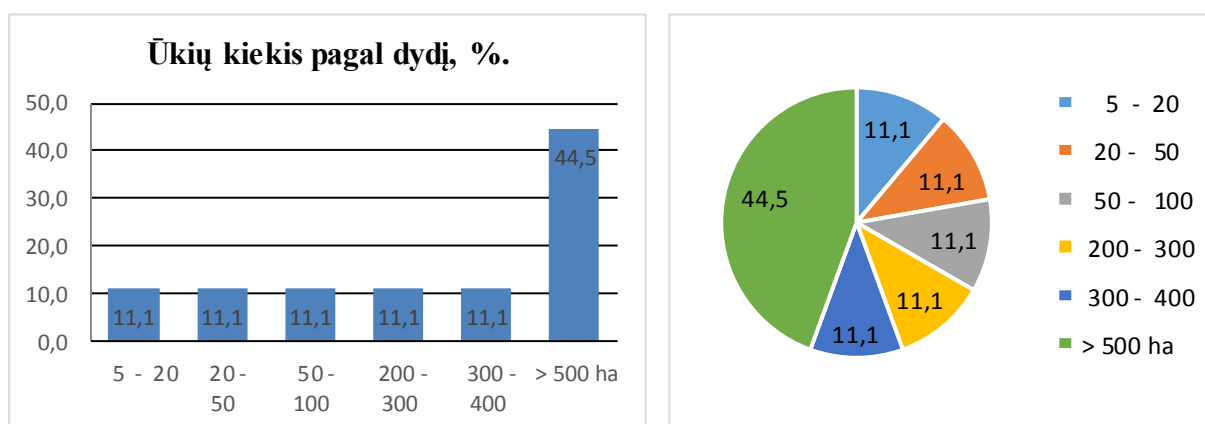
Pav. 3

II. ŪKIŲ DYDIS

Šiame kviečių derliaus kokybės tyrime dalyvavo 44,5 % ūkių, kurių ūkio dydis didesnis kaip 500 ha, kita dalis sudarė ūkiai nuo 5–400 ha (55,5 %). Daugiausiai ėminių (72,2 %) buvo paimta iš didesnių nei 500 ha ūkių (4 ir 5 pav.), šį rodiklį įtakojo tai, kad keletas ėminių buvo paimta iš to paties ūkio subjekto.

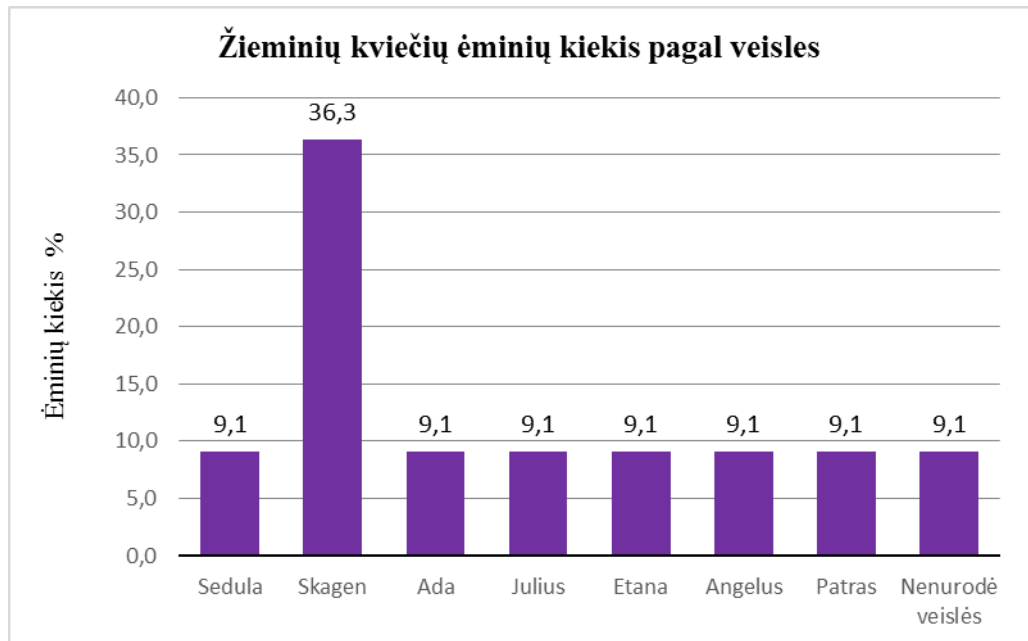
4 pav.

5 pav.

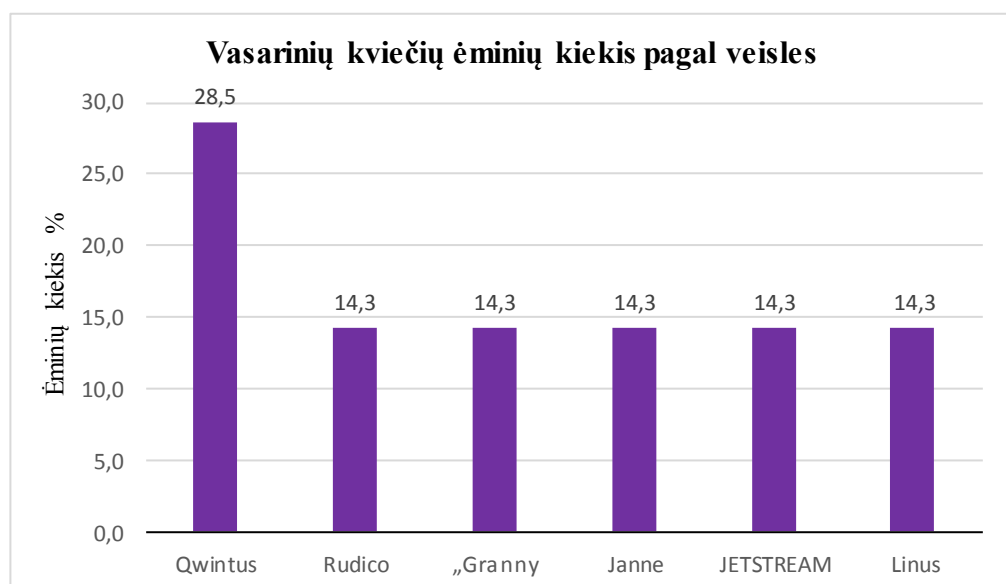
III. KVIEČIŲ VEISLĖS

2017 m. kviečių derliaus kokybės tyrimų metu buvo tirta, kokios vyrauja žieminių (8 pav.) ir vasarinių kviečių veislės (9 pav.). Žieminių ir vasarinių kviečių veislių mišinių tirta nebuvo. Šiame tyrime dalyvaujantys ūkio subjektai nurodė, kad 2016-2017 metų sezonu augino 8 žieminių kviečių veisles. Pastebėta tai, kad per aštuonerius organizuojamus javų derliaus kokybės tyrimų metus, populiariausia žieminių kviečių veislė išlieka „Skagen“ (36,3 %).

8 pav.

Kviečių derliaus kokybės tyrime dalyvaujantys ūkio subjektai nurodė 6 augintas vasarinių kviečių veisles. Šiais metais populiariausia vasarinių kviečių veislė „Qwintus“ (28,5 %). Kitų veislių pasiskirstymas (vasarinių ir žieminių) tolygus.

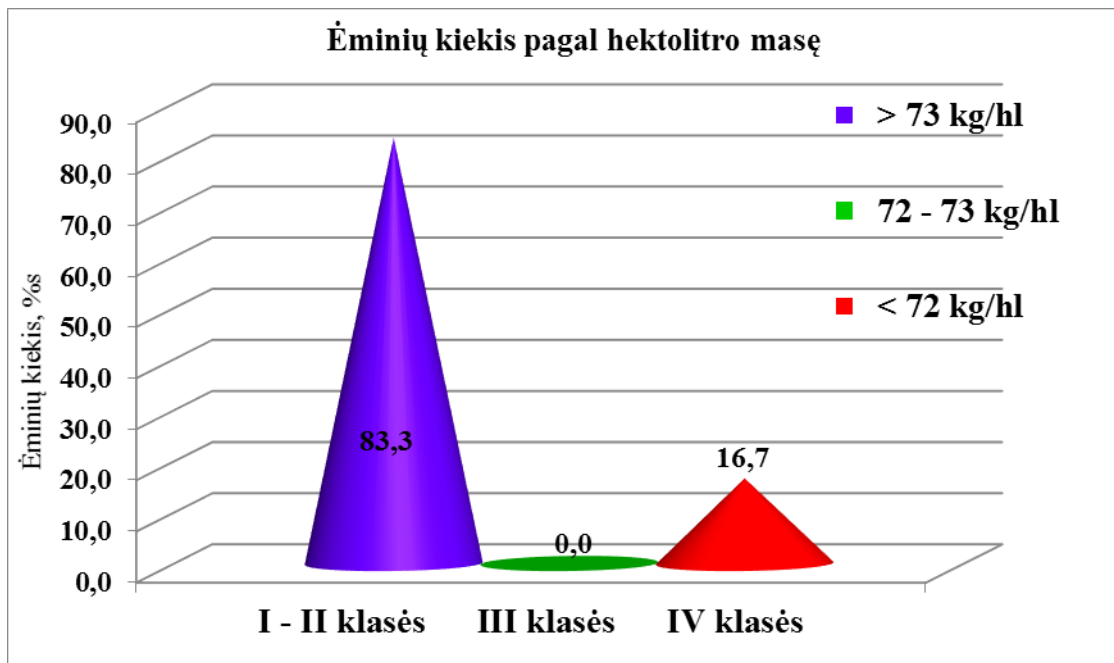

9 pav.

IV. KOKYBĖS RODIKLIAI

4.1. Hektolitro masė

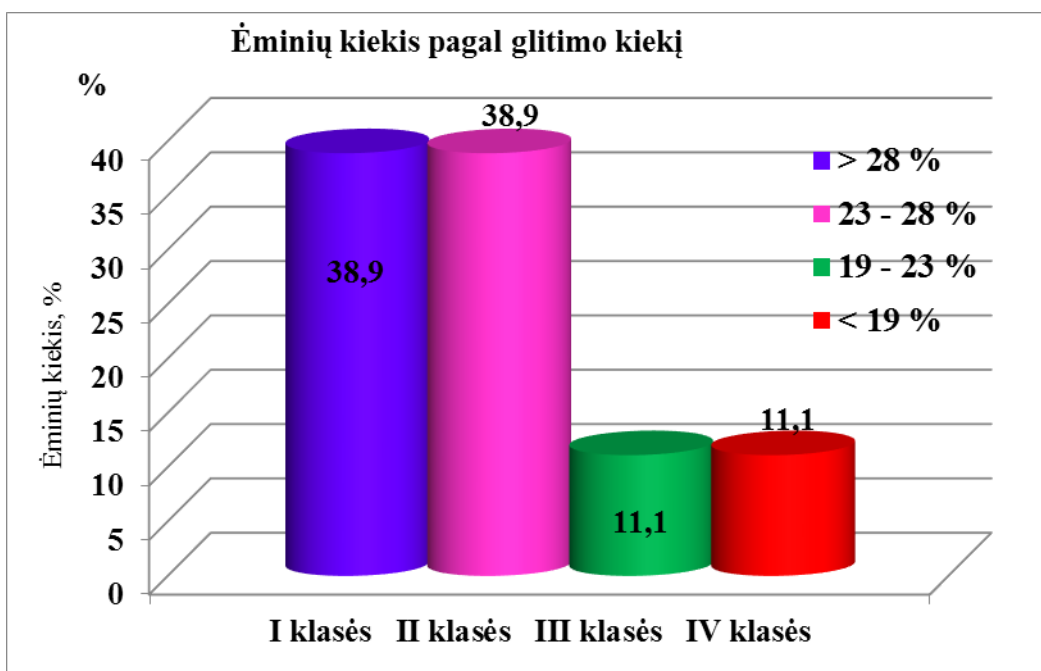
Šiais metais hektolitro masės rodiklis 83,3 % atitinka I klasei keliamus reikalavimus, tačiau 16,7 % priskirtas IV klasei (10 pav.).

10 pav.

4.2. Glitimo kiekis

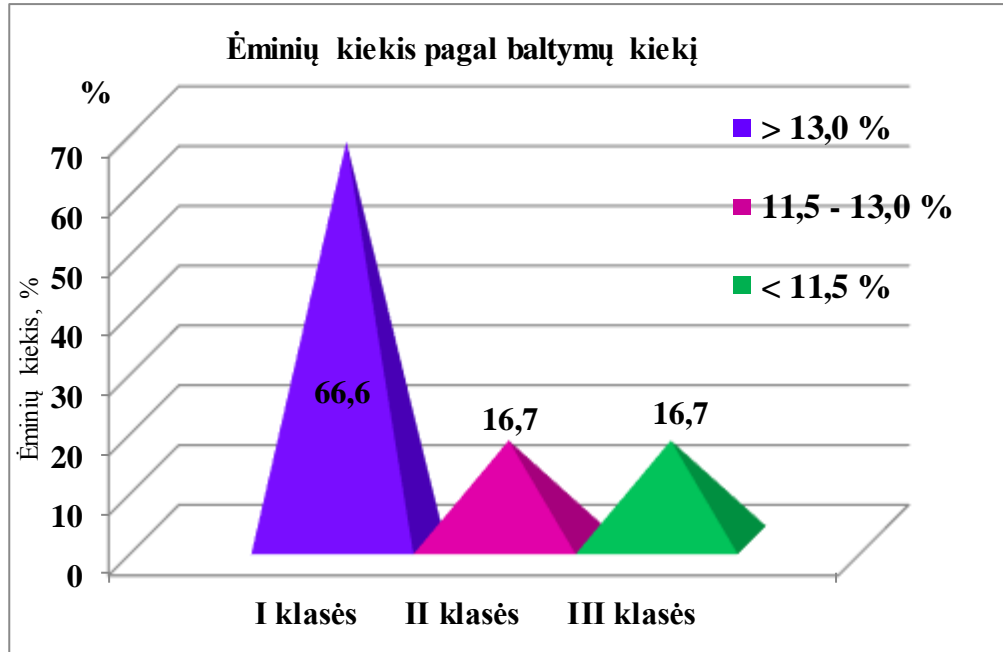
Kviečių glitimo kiekis tarp klasių pasiskirstė tolygiai. I–II klasei priskiriama po 38,9 % ėminių, III–IV klasei – po 11,1 % ėminių (11 pav.).

11 pav.

4.3. Baltymų kiekis

2017 m. baltymų kiekis tiek žieminiuose tiek vasariniuose kviečiuose nėra aukštas. I klasei keliamų rodiklių neatitinka 33,4 % (12 pav.).

12 pav.

4.4. Baltymų ir glitimo kiekių santykis

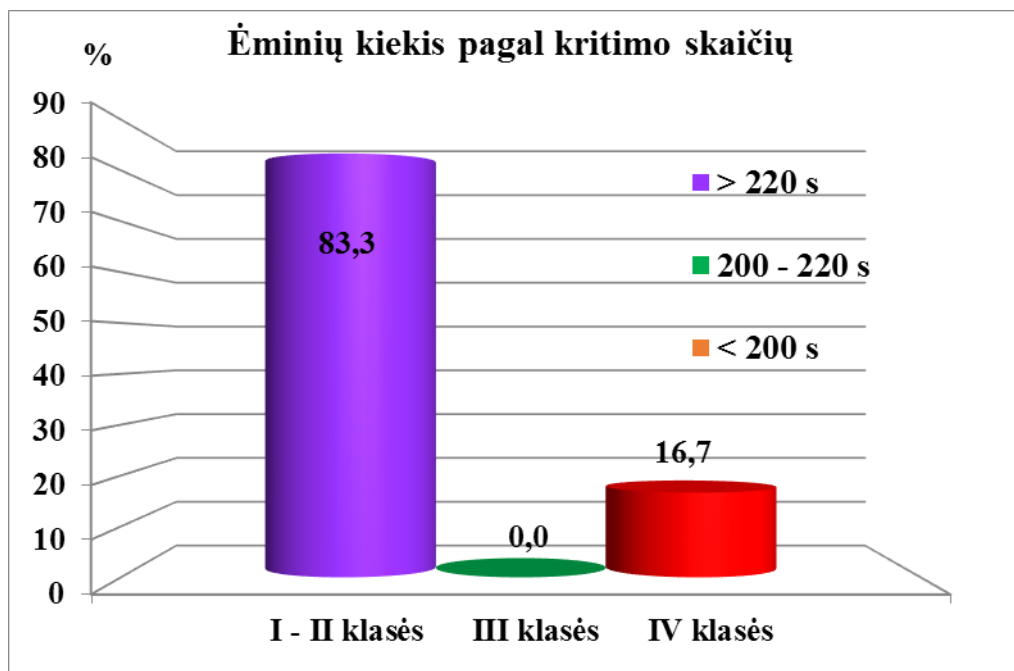
Pagal baltymų kiekį 66,6 % ėminių atitinka I klasę, tačiau iš jų 41,7 % ėminių neatitinka I klasės dėl mažo glitimo kiekio (13 pav.).

13 pav.

4.5. Kritimo skaičius

2017 m. kritimo skaičius kviečiuose 83,3 % atitiko I–II klasei keliamus reikalavimus (14 pav.).

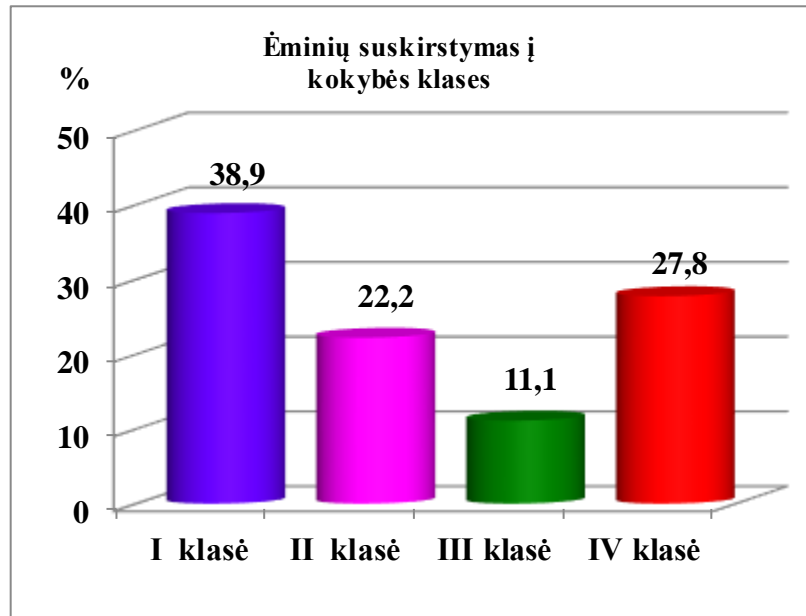

14 pav.

V. KVIEČIŲ KLASĖS

2017 m. kviečių derliaus kokybės tyrimais įvertinus kviečių ėminių kokybės rodiklius nustatyta (15 pav.):

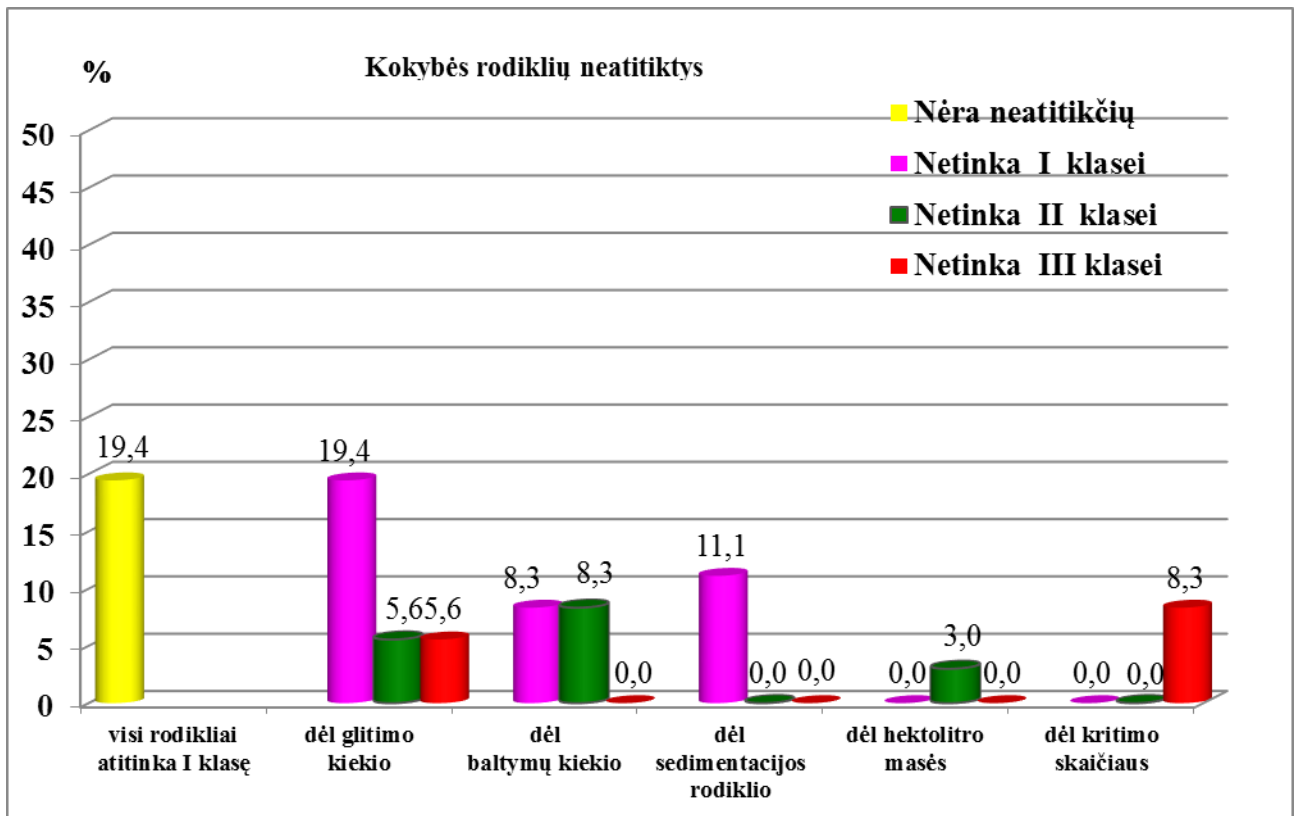
- 61,1 % ėminių atitinka I – II klasės kokybės reikalavimus;
- 27,8 % ėminių – IV klasės.

15 pav.

VI. KOKYBĖS RODIKLIŲ NEATITIKTYS

2017 m. kviečių derliaus tyrime 19,4 % ėminių atitinka I klasės kokybės reikalavimus, o likusieji ėminiai dėl vienos ar kelių kokybės rodiklių neatitiktųjų priskirti žemesnei kokybės klasei. Didžiausia neatitiktis dėl per mažo glitimo kiekio (19,4 % ėminių priskirti II klasei, ir po 5,6 % – III–IV klasei). Dėl mažo kritimo skaičiaus 8,3 % ėminių priskirti IV klasei (16 pav.).

16 pav.

VII. VIDUTINIAI KOKYBĖS RODIKLIAI

Šiame tyrime buvo tiriami 61,1 % žieminių ir 38,9 % vasarinių kviečių ėminių. Ūkio subjektai nurodė, kad 61 % ėminių paimta iš sertifikuotos sėklos užaugintų kviečių. Žieminių ir vasarinių kviečių vidutiniai kokybės rodikliai ir kiti parametrai pateikti 1–5 lentelėse.

1 lentelė. Žieminių kviečių vidutiniai kokybės rodikliai ir kiti parametrai

Parametras	Matavimo vnt.	Vertė	
		Vidutinė	sertifikuotos sėklos
Hektolitro masė	kg/hl	80,6	81,8
Kritimo skaičius	s	329	350
Baltymų kiekis	% s. m.	12,8	13,0
Glitimo kiekis	%	25,4	26,4
Sedimentacijos rodiklis	ml	45,6	48,1
Drėgmės kiekis	%	15,0	15,1
<i>Prognozuotas derlingumas</i>	<i>t/ha</i>	<i>7,0</i>	<i>8,4</i>
<i>Faktinis derlingumas</i>	<i>t/ha</i>	<i>6,9</i>	<i>8,1</i>

* - Prognozuotas ir faktinis derlingumai apskaičiuoti pagal ūkių atstovų pateiktus duomenis.

2 lentelė. Vasarinių kviečių vidutiniai kokybės rodikliai ir kiti parametrai

Parametras	Matavimo vnt.	Vertė	
		Vidutinė	sertifikuotos sėklos
Hektolitro masė	kg/hl	76,5	72,8
Kritimo skaičius	s	205	152
Baltymų kiekis	% s. m.	14,2	14,2
Glitimo kiekis	%	27,2	26,3
Sedimentacijos rodiklis	ml	50,8	47,6
Drėgmės kiekis	%	14,8	14,7
<i>Prognozuotas derlingumas</i>	<i>t/ha</i>	<i>5,4</i>	<i>5,5</i>
<i>Faktinis derlingumas</i>	<i>t/ha</i>	<i>5,1</i>	<i>5,5</i>

* - Prognozuotas ir faktinis derlingumai apskaičiuoti pagal ūkių atstovų pateiktus duomenis.

3 lentelė. Populiariausių kviečių veislių vidutiniai kokybės rodikliai ir kiti parametrai

Parametras	Matavimo vnt.	Žieminiai kviečiai	Vasariniai kviečiai
		„Skagen“	„Qwintus“
Hektolitro masė	kg/hl	81,9	73,8
Kritimo skaičius	s	362	186
Baltymų kiekis	% / s. m.	13,6	14,5.
Glitimo kiekis	%	27,3	27,0
Sedimentacijos rodiklis	ml	51,6	47,7
Drėgmės kiekis	%	14,4	14,7
<i>Prognozuotas derlingumas</i>	<i>t/ha</i>	8,3	5,5
<i>Faktinis derlingumas</i>	<i>t/ha</i>	7,8	5,5

* - Prognozuotas ir faktinis derlingumai apskaičiuoti pagal ūkių atstovų pateiktus duomenis.

4 lentelė. Žieminių kviečių vidutiniai kokybės rodikliai ir kiti parametrai pagal apskritis

Parametras	Matavimo vnt.	Apskritis			
		Alytaus	Klaipėdos	Marijampolės	Telšių
Hektolitro masė	kg/hl	81,1	83,8	82,0	71,0
Kritimo skaičius	s	326	339	374	291
Baltymų kiekis	% s. m.	12,9	14,5	13,2	10,9
Glitimo kiekis	%	25,9	30,4	26,6	18,9
Sedimentacijos rodiklis	ml	47,1	57,7	48,1	28,2
Drėgmės kiekis	%	14,4	14,4	13,7	14,2
<i>Prognozuotas derlingumas</i>	<i>t/ha</i>	6,6	9,0	9,0	3,0
<i>Faktinis derlingumas</i>	<i>t/ha</i>	6,6	9,0	8,0	3,0

* - Prognozuotas ir faktinis derlingumai apskaičiuoti pagal ūkių atstovų pateiktus duomenis.

5 lentelė. Vasarinių kviečių vidutiniai kokybės rodikliai ir kiti parametrai pagal apskritis

Parametras	Matavimo vnt.	Apskritis	
		Klaipėdos	Alytaus
Hektolitro masė	kg/hl	82,2	75,1
Kritimo skaičius	s	264	164
Baltymų kiekis	% s. m.	15,4	14,4
Glitimo kiekis	%	31,6	27,6
Sedimentacijos rodiklis	ml	67,9	50,5
Drėgmės kiekis	%	13,9	14,8
<i>Prognozuotas derlingumas</i>	<i>t/ha</i>	<i>7,0</i>	<i>5,3</i>
<i>Faktinis derlingumas</i>	<i>t/ha</i>	<i>7,0</i>	<i>5,3</i>

* - Prognozuotas ir faktinis derlingumai apskaičiuoti pagal ūkių atstovų pateiktus duomenis.